

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Oslo, 5. februar 2014

Deres ref.: AL
Vår ref.: 13/3494

Hørings svar fra Unge funksjonshemmede: **Forslag til endring i forskrift om arbeidsavklaringspenger § 2 – om maksimal stønadperiode**

Unge funksjonshemmede er en paraplyorganisasjon for organisasjoner av, med og for unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer. Organisasjonen representerer 32 medlemsorganisasjoner som samlet har over 25 000 medlemmer. Unge funksjonshemmedes overordnede mål er full deltakelse og likestilling for funksjonshemmet ungdom.

Vi viser til høringsbrev av 13. desember 2013, og takker for invitasjonen til å komme med innspill.

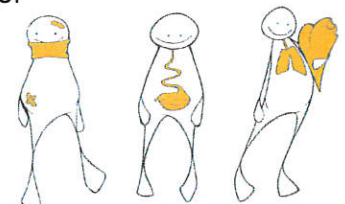
Under følger våre synspunkter og overordnede merknader til departementets forslag til endringer i forskrift om arbeidsavklaringspenger (AAP) § 2 – om maksimal stønadperiode, med høringsfrist 6. februar 2014. Deretter følger enkelte utdypende kommentarer.

Unge funksjonshemmedes synspunkter og overordnede merknader

Departementet viser i høringsbrevet til at "det framgår av forarbeidene at maksimumstiden ble innført for å understreke Arbeids- og velferdsetatens forpliktelse til å følge opp medlemmet og medlemmets plikt til å delta aktivt i prosessen med å komme i eller tilbake til arbeid". Arbeid gir økonomisk trygghet, men for dem som helt eller delvis har falt ut av arbeidslivet, er ofte muligheten til å bruke evnene sine, bidra til samfunnet og inngå i et fellesskap på en arbeidsplass like viktige grunner til at en ønsker seg tilbake i arbeid. Derfor støtter Unge funksjonshemmede intensjonen om at regelverket for arbeidsavklaringspenger skal bidra til at flest mulig kommer raskest mulig tilbake i arbeid.

Vi mener likevel at virkemiddelapparatet i dag ikke fungerer tilstrekkelig effektivt og målrettet til at dette vil bli resultatet av de foreslåtte endringene fra departementet. Forslaget om at ulike former for ventetid skal regnes med i fireårsperioden, vil ikke i seg selv gi brukeren mindre ventetid, men kan snarere føre til et dårligere kvalitativt innhold i tilbudet. Da risikerer en at unge mennesker bruker opp muligheten sin til avklaring i NAV gjennom AAP, uten at det fører til arbeid. Hovedmålet for departementet må være å sikre en kvalitativt god og individuelt tilpasset plan for den enkelte.

- Ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplan som skyldes kapasitetsproblem eller andre interne årsaker i NAV, bør ikke telle med i maksimal stønadperiode.
- Ventetid før aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak som skyldes kapasitetsproblem eller andre interne årsaker i NAV, bør ikke telle med i maksimal stønadperiode.

- Retten til AAP for aktive arbeidssøkere bør utvides til minst seks måneder utover endt stønadperiode. Denne perioden bør ikke regnes med i fireårsperioden.
- Unge funksjonshemmede mener departementet bør komme tilbake med forslag om lovendring, slik at brukere fra AAP får rett til dagpenger når de er aktive arbeidssøkere.
- Unge funksjonshemmede mener NAV må forbedre sin oppfølging av brukere i overgangsfasen mellom arbeidsrettede tiltak og ordinært arbeidsliv.
- Lav utdanning gir økt risiko for å bli stående utenfor arbeidslivet. Aldersgrensen på 26 år og varighetsgrensen på tre år for utdanning som arbeidsrettet tiltak, må fjernes.
- Det må legges opp til lengre tiltaksløp som er reelt kvalifiserende, høyere utdanning må i større grad tas i bruk som tiltak.

Ventetiden under utarbeidelse av en aktivitetsplan

Brukeren må ikke bli skadelidende fordi det ved enkelte NAV-kontor er kapasitetsproblemer, eller fordi NAV ikke har tilgang på rett kompetanse for å få utarbeidet en god aktivitetsplan.

I dag vet vi at mange må vente unødvendig lenge på tiltak utover den konkrete utarbeidelsen av aktivitetsplanen. Venteperioder under utarbeidelse av aktivitetsplan bør derfor ikke inngå i den samlede maksimaltiden med rett til AAP.

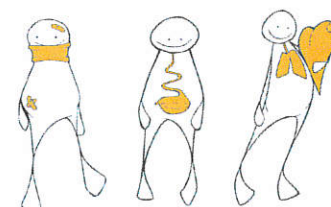
- Ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplan som skyldes kapasitetsproblem eller andre årsaker i NAV, bør ikke telle med i maksimal stønadperiode.

Ventetiden før aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak

Studier viser at det blant unge er spesielt mange som ofte kommer tilbake i tiltaksløpet, og har vanskeligheter med å komme inn i det ordinære arbeidslivet. Undersøkelser har vist klare negative sysselsettingseffekter av for lang varighet i vente- og utredningsfaser. Det er derfor spesielt uheldig for unge brukere dersom lang ventetid før aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak skal inngå i den maksimale stønadperioden. Ventetiden vil være påvirket av mange forhold som pågangen av nye saker, kapasitet og prioritering i NAV, tilgang på egnede tiltaksplasser mv. Når ventetiden skyldes at NAV ikke klarer å følge opp brukerne før eller mellom tiltak, så er det urimelig at denne skal inngå i maksimaltiden.

I 2007 var gjennomsnittlig utrednings- og ventetid for deltakere i tiltaksløp ni måneder i løpet av en fireårsperiode (NOU 2012: 6, side 82). Unge funksjonshemmede vet at det på mange områder er utilstrekkelig kapasitet i helsevesenet. Dette gjelder særlig innen psykisk behandling. Ventetid før aktiv behandling bør derfor ikke telle med i fireårsperioden.

- Ventetid før aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak som skyldes kapasitetsproblem i NAV, bør ikke telle med i maksimal stønadperiode.

Forlengelse av stønadperioden i prosessen med å søke arbeid

Unge funksjonshemmede mener § 11-14 i folketrygden må endres slik at stønadperioden igjen kan forlenges med minst seks måneder. Kronisk syke og funksjonshemmede vil ofte kunne trenge lengre tid enn tre måneder på å finne en arbeidsgiver som ansetter dem.

Unge funksjonshemmede støtter FFO sitt forslag om at det også gjøres en annen lovendring, slik at AAP gir opptjeningsgrunnlag for rett til dagpenger, etter seks måneder med forlenget AAP.

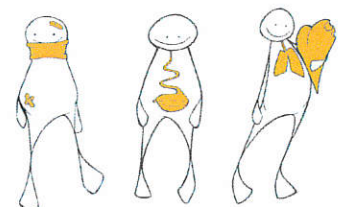
- Unge funksjonshemmede mener at retten til AAP for aktive arbeidssøkere må kunne utvides til minst seks måneder utover endt stønadperiode. Denne ventetiden kan ikke regnes med i fireårsperioden.
- Unge funksjonshemmede mener departementet bør komme tilbake med forslag om lovendring, slik at brukere fra AAP kan gis rett til dagpenger når de er aktive arbeidssøkere.

Tettere oppfølging under mottak av arbeidsavklaringspenger

Manglende bistand og oppfølging kan utgjøre forskjellen mellom noen måneder borte fra skole og jobb og det å havne utenfor på lang sikt. For unge er det særlig avgjørende å komme raskt i gang med gode og relevante tiltak. I dag opplever en rekke brukere fra våre medlemsorganisasjoner at de av økonomisk-administrative grunner blir plassert på andre tiltak enn det som er egnet for dem.

God oppfølging er avgjørende for god avklaring, riktige tiltak og mulighet til å korrigere dersom vedtatte tiltak ikke fører frem. I dag skal personer som er på AAP følges opp av NAV to ganger i året. I realiteten opplever mange brukere at det er ett møte og en telefonsamtale. Det gir liten reell mulighet til å gjøre vurderinger av tiltaksløpet og behov for nødvendige endringer for å nå målet om arbeid.

- Unge funksjonshemmede mener NAV må forbedre sin oppfølging av brukere i overgangsfasen mellom arbeidsrettede tiltak og ordinært arbeidsliv, både kvalitativt og kvantitativt. Her er det viktig å sikre at ansettelsen blir varig gjennom å bistå arbeidsgiver og arbeidstaker også etter at avtale om jobb er gjort.
- Det er behov for flere ressurser og mer kompetanse til oppfølging av brukere i NAV. Unge brukere må sikres en særlig tett oppfølging, med mer løpende kontakt med veileder.

Utdanning: En viktig nøkkel til arbeidslivet

Mange unge med kroniske sykdommer eller funksjonshemninger har store vanskeligheter med å følge et utdanningsløp innenfor det ordinære systemet. Det er også en enda større positiv sammenheng mellom høyere utdanning og sysselsetting for personer med funksjonshemninger enn for befolkningen for øvrig.

For mange er ikke tre år tilstrekkelig for å bli konkurransedyktige på et arbeidsmarked som ofte forventer en mastergrad. Lav utdanning gir økt risiko for å bli stående utenfor arbeidslivet. I tillegg har mange unge med kroniske sykdommer eller funksjonshemninger vanskeligheter med å følge et utdanningsløp på normert tid. Vesentlige avvik i studieprogresjonen som skyldes at man på grunn av sykdom, skade eller lyte må ha opphold i studiet, må gi rett til forlengelse utover studiets normerte lengde – slik hovedbestemmelsen er for brukere på arbeidsrettede tiltak. Våre medlemsorganisasjoner rapporterer om at dagens aldersgrense og varighetsgrense gjør det umulig for mange å fullføre studier. Derfor mener vi også at perioden med behov for aktiv behandling under studietiden ikke skal telle med i fireårsperioden.

Unge funksjonshemmede er enig med FFO i at departementet bør utrede et lovendringsforslag i henhold til total varighet av arbeidsavklaringspenger jfr. § 11-10 i Folketrygden. Det må bli mulig å få AAP i mer enn fire år når det for brukeren vil være hensiktsmessig for å komme i arbeid. Dette vil åpne mer for muligheten til å gjennomføre et masterstudium eller et utdanningsløp med lengre varighet enn tre år.

- Aldersgrensen på 26 år og varighetsgrensen på tre år på utdanning som arbeidsrettet tiltak må fjernes.
- NAV må legge opp til lengre tiltaksløp som er reelt kvalifiserende og i større grad ta i bruk høyere utdanning som tiltak.

Med hilsen
UNGE FUNKSJONSHEMMEDE

Simen Brændhaugen
styreleder

Lars Rottem Krangnes
generalsekretær

